

שם המרצה: גב' סנדרוב דינה

שם הקורס: טראומה בילדות

קוד קורס: 60-603-01

סוג הקורס: בחירה

שנת לימודים: תשס"ח סמסטר: ב' היקף שעות: 2 ש"ס

א. מטרת הקורס:

- להקנות ידע על מצבי טראומה בילדות ועל מורכבות האבחנה אצל ילדים, שמטבעם נתונים עדיין לתהליכי הבשלה והתפתחות.
- להכיר את ההשפעה הנרחבת של חשיפה לטראומה בילדות, את ביטויי הפגיעה הפוסט טראומטית ואת מנגנוני ההתמודדות - בהיבט הרגשי, הנרטיבי, הקוגניטיבי - התנהגותי והגופני - נפשי.
- לאפשר הכרות ראשונית עם חשיבה טיפולית אינטגרטיבית.

ב. תיאור הקורס:

טראומה בילדות מותירה את רישומה בתודעה, בגוף ובנפש. בקורס נעסוק במצבי טראומה בילדות ובהיבטים השונים של הפגיעה הפוסט טראומטית. נדון במורכבות האבחנה אצל ילדים ונייהד דיון נפרד לאובדן טראומטי ולטראומה מורכבת. נכיר את מנגנוני ההתמודדות המאפיינים ילדים שנחשפו לטראומה, בהיבט הרגשי, הנרטיבי, הקוגניטיבי - התנהגותי והגופני - נפשי. לקראת סוף הקורס נערוך הכרות ראשונית עם גישות טיפוליות שונות. **מהלך השיעורים:** הרצאה פרונטלית ודיון אינטראקטיבי. הקורס ילווה בקריאת מאמרים, הקרנת מצגות, צפייה בסרטים, עדויות מתועדות ודוגמאות קליניות.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים:

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה נדרשת
1 - 3	טראומה פנים רבות לה - על מורכבות האבחנה בילדות ובהתבגרות	אפטר ואורי טיאנו
4	טראומה בילדות המוקדמת - המשחק בצל השואה (עדות)	רוזנר, פרוני, אינשטיין-כהן
5-6	תפיסת המוות ואובדן טראומטי בילדות אבל מורכב (Complicated Grief) אובדן עמום (Ambiguous Loss)	אורבך בן אשר ושלו
7	הגוף זוכר	בר נתן, רוס
8	טראומה מורכבת (Complex PTSD)	הרמן (פרקים 5, 6)
9	הזיכרון הטראומטי, מצבי תודעה ומנגנונים דיסוציאטיביים	בר שדה, זומר
10	הסוד והעד	שוורצברג וזומר
11	הורות בצל הטראומה	כהן
12	מבט אינטגרטיבי על טיפול - דוגמא קלינית	
13	סיכום	

ג. דרישות קדם: אין

ד. חובות / דרישות / מטלות:

נוכחות, השתתפות, קריאת מאמרים, מבחן בסוף הקורס.

ה. מרכיבי הציון הסופי : ציון מספרי

ו. רשימת קריאה:

- טראומה פנים רבות לה – על מורכבות האבחנה בילדות ובהתבגרות
- אפטר, א. ואורי, א. (2010). הפרעות חרדה. בתוך: פסיכיאטריה של הילד והמתבגר. עורך שמואל טיאנו, הוצאת דיונון.
 - טיאנו, ש. (2010). הפרעת דחק בתר-חבלתית. בתוך: פסיכיאטריה של הילד והמתבגר. עורך שמואל טיאנו, הוצאת דיונון.

- טראומה בילדות המוקדמת – עדות אישית
- פרוני, א. (2002). משחק והישרדות. בתוך: המשחק – מבט מהפסיכואנליזה וממקום אחר. הוצאת ידיעות אחרונות ספרי חמד.
 - רוזנר, י. (עדות אישית). (2002). זכרונות ממחבוא, המשחק בצל השואה. בתוך: המשחק – מבט מהפסיכואנליזה וממקום אחר. עורכת אמיליה פרוני (2002). הוצאת ידיעות אחרונות ספרי חמד.
 - אינשטיין-כהן, ע. תיעוד טיפולי עם ניצולי שואה. שיחות, לא 2, מרץ 2017

- תפיסת המוות ואובדן טראומטי בילדות
- אורבך, י. (1987). הילדים יודעים מהו המוות (פרק ו'). בתוך: ילדים שאינם רוצים לחיות. הוצאת אוניבר-אילן.
 - בן אשר סמדר ושליו רונית, (2012). נוכח נפקד – התמודדות משפחות וילדים עם אובדן עמום של אחד ההורים. אתר פסיכולוגיה עברית <http://www.hebpsy.net/articles.asp?id=2892>

- הגוף זוכר
- בר נתן, ל. (2006). התמקדות וטראומה. <http://www.focusing-therapy.com>
 - רוס, ג'. (2008). טראומה והמוות. בתוך: מעבר למערבולת הטראומה אל מערבולת ההחלמה. הוצאת נורד.

- טראומה מורכבת
- הרמן לואיס, ג'. (1994). טראומה והחלמה. הוצאת עם עובד. (פרק 5 התעללות בילדים, פרק 6 אבחנה חדשה)

הזיכרון הטראומטי, מצבי תודעה ומנגנונים דיסוציאטיביים

- בר שדה, נ. (2008). התפתחות השימוש בהגנות דיסוציאטיביות בקרב נפגעי תקיפה מינית בזמן הטראומה ולאחריה. מאתר פסיכולוגיה עברית <http://www.hebpsy.net/articles.asp?id=1799>
- זומר, א. (2004). להיות או לא להיות: טראומות ילדות והפרעות ניתוק. בתוך זליגמן, צ., וסולומון, ז. (עורכות). הסוד ושברו: סוגיות בגילוי ערייות. הוצאת הקיבוץ המאוחד / מרכז אדלר, אוניברסיטת תל-אביב (2013).

הסוד והעד

- שוורצברג, ש., וזומר, א. (2004). חשיפת הסוד: גורמים מעודדים ומעכבים את גילוי סוד הפגיעה בקרב קורבנות התעללות מינית בילדות. בתוך זליגמן, צ., וסולומון, ז. (עורכות). *הסוד ושברו: סוגיות בגילוי עריות*. הוצאת הקיבוץ המאוחד / מרכז אדלר, אוניברסיטת תל-אביב (2013).

הורות בצל הטראומה

- כהן, א. (2008). *הורות בצל אירועים טראומטיים: סיכונים, הגנה והשלכות להתערבות טיפולית*. ביה"ס לחינוך, האוניברסיטה העברית בירושלים.

ז. שם הקורס באנגלית: Childhood Trauma